

NORDISK FILATELI FYLLER 75 ÅR!

av Morten Persson

"Tidskriftens historia är lika med dess ägares", skrev Sigurd Tullberg vid Nordisk Filatelis 50-årsjubileum. Och det är nog fortfarande så, eftersom tidskriften i princip bara haft fyra ägare under 75 år!

De chefredaktörer som burit upp Nordisk Filateli under dess 75-åriga historia är endast fem. T.v grundaren Ernst Gillberg, t.h. om honom hans efterträdare Sigurd Tullberg. Ovanför dessa båda med tidsenlig pipa i munnen Sven Olof Forselius, som efterträdde Stig Nordvall som ses i ballongen t.h. om honom. Den som i ballongen ovan pekar ner på denna bildtext är den nuvarande chefredaktören Morten Persson som efterträdde Forselius 1994.

Det första och det senaste numret av Nordisk Filateli. Under de 75 åren från starten har det skett en otrolig utveckling i den grafiska branschen. Även redaktörens arbete har förändrats i mångt och mycket.

Det är inte lätt att exakt veta vad som drev Nordisk Filatelis grundare Ernst Gillberg att starta tidskriften. I den artikel som hans efterträdare Sigurd Tullberg skrev vid 50-årsjubileet 1987 sägs att han sade upp sig från sitt arbete som tjänsteman hos General Motors i Stockholm, för att "bryta ny bana". Och det var gissningsvis ett djävt steg att ta, för världen hade år 1937 ännu inte hämtat sig från den stora börskraschen 1929. Det var hög arbetslöshet, och att starta en tidskrift innebar naturligtvis ett stort risktagande.

Men det har ju visat sig genom årens lopp att konjunkturen för frimärken ofta är omvänd jämfört med samhällets för övrigt. Kanske var det så även 1937 och att den då 33-åriga Ernst Gillberg såg en chans att kombinera sitt frimärksintresse med en bättre utkomst.

Enligt Sigurd Tullberg hade han i alla fall visioner om vad som låg i tiden, och det visade sig rätt snart att han hade satsat rätt, även om han tydligen hade en tuff start det första året och levde "mest ur hand i mun".

Det som Ernst Gillberg konstaterade var att det inte fanns någon tidskrift annat än för dem som mer eller mindre vetenskapligt forskade inom den klassiska filatelin. Han ville därför istället skapa en modern, rikt illustrerad hobbytidskrift, som visade de underhållande och allmänbildande sidorna av frimärkssamlandet.

En sådan tidskrift var då något helt nytt i frimärksbranschen i Sverige, och även om det första året var magert lönsamhetsmässigt sett, så blev Nordisk Filateli snabbt populär, för att under krigsåren nå fantastiska upplagesiffror.

Ernst Gillberg drev sedan Nordisk Filateli resten av sitt yrkesverksamma liv, och överlät den 1966 till Sigurd Tullberg, 29 år efter starten. Han hade då drabbats av en obotlig sjukdom. Han dog 1979.

Själv varken träffade jag el-

ler kom på annat sätt i kontakt med Ernst Gillberg, eftersom han verkade innan mitt inträde i branschen. Inte heller kan jag påminna mig ha träffat någon av alla hans goda medarbetare, annat än Sigurd Tullberg, som jag visserligen bara träffade personligen en gång, men som jag talade med ytterligare några gånger per telefon. En mycket trevlig och sympatisk man.

Sigurd Tullberg – en av de främsta PR-männen

Fast egentligen vet jag inte så mycket om honom heller. Alla chefredaktörer för Nordisk Filateli tycks ha delat grundarens devis om att "gärningar skall tala". Ernst Gillberg sägs ha avskytt all personlig uppmärksamhet.

Så det lilla jag vet om Sigurd Tullberg är mest hans gärningar.

Han var periodvis en flitig medarbetare i Nordisk Filateli långt innan han övertog tidskriften, och han fortsatte att medarbeta efter att Sven Olof Forselius tagit över stafettpinnen.

Man kan faktiskt beskriva honom som en av de absolut främsta PR-männen i Sverige för frimärkssamlandet. Under hela 17 år medverkade han som frimärksreporter i det populära radioprogrammet "Vardags" som var och varannan svensk då lyssnade på. Och under ungefär samma period var han även redaktör för Svenska Dagbladets frimärksspalt.

Men han var också författare till en lång rad litteratur, även skönlitterär sådan. Själv läste jag "Mordet i frimärksklubben" med stor behållning.

Av all den frimärkslitteratur han var författare till, är "Frimärkssamlaren" den mest kända. Den trycktes i en upplaga på otroliga 72 000 exemplar!

Tullberg gav under andra världskriget också ut en egen frimärkstidskrift som även den hette "Frimärkssamlaren" och som hade en upplaga på imponerande 12 000 exemplar.

Som chefredaktör för Nordisk Filateli drev han tidningen vidare i Gillbergs anda under åren 1966–1976, en period som var otroligt dynamisk i frimärksbranschen, även internationellt. Man kan nog med fog säga att 1970-talet var branschens verkliga guldålder.

Bland medarbetarna under Tullbergs tid som chefredaktör fanns sådana tungviktare som Georg Lindman, Nils Färnström och Bo Grenstedt.

Sigurd Tullberg fortsatte att medarbeta i Nordisk Filateli fram till 85 års ålder.

Tidningen sålde han emellertid 1976 till Frimärkshuset, vars VD då var Sven Olof Forselius.

Kort mellanspel

Vid den tidpunkten var det en mycket turbulent period på Frimärkshuset, vilket Sven Olof Forselius senare beskrivit här i Nordisk Filateli. Den legendariske Einar Lundström hade tidigare sålt företaget och därefter hade det bytt ägare på nytt, och mycket var tydligen rena rama virrvarret.

Så när Sven Olof Forselius 1978 fick möjlighet att köpa ut Nordisk Filateli tvekade han inte, och blev så tidningens nye ägare och chefredaktör. Dessförinnan var det Stig Nordvall som under Frimärkshustiden var chefredaktör.

Sven Olof Forselius – med många strängar på sin lyra!

Till skillnad från de föregående chefredaktörerna kände jag Sven Olof Forselius mycket väl. Våra vägar hade korsats vid många tillfällen under hans tid på Frimärkshuset. Och efter att han hade övertagit Nordisk Filateli talades vi vid mycket ofta, eftersom jag på den tiden var en mycket stor annonsköpare.

"Esso", som han allmänt kallades i frimärksbranschen, var en synnerligen sympatisk, glad och spirituell man. Han var också den borte sällskapsmänniskan. Det är därför inte underligt att han sedermera blev stormästare i det illustra orden-

Varje chefredaktör har satt sin prägel på Nordisk Filateli, både när det gäller innehållet och redigeringen. Det gäller också framsidan. Längst t.v. ser vi hur den såg ut 20 år efter starten då Ernst Gillberg fortfarande var chefredaktör. Nästa framsida visar nr 1-1976 då den dåvarande ägaren Sigurd Tullberg sedan ett år tillbaka gett tidningen ett nytt format samtidigt som Frimärkshusets husorgan FH-Nytt ingick som en del av tidskriften. Mittbilden visar framsidan tre år senare då Sven Olof Forselius tagit över ägandet efter att Frimärkshuset – under Forselius som VD – ägt Nordisk Filateli i cirka ett och ett halvt år med Stig Nordvall som redaktör. När Sven Olof Forselius lämnade över rodret till den nuvarande chefredaktören så hade han ändrat layouten till den som ses näst längst t.h. Dagens utseende är som bekant det längst till höger.

➔ sällskapet Par Bricole, vilket en gång i tiden instiftades av bland annat Carl Mikael Bellman. Detta ämbete innehade han under 13 år, och man minns honom där för hans organisatoriska talang och, inte minst, för hans glada humör, roliga historier och slagfärdiga repliker.

Som ung spelade han tennis och golf, och tillhörde Sverige-eliten i båda disciplinerna.

Esso avled sommaren 2010 efter en flerårig kamp mot cancer, och jag återgav i det följande septembernumret hans sista ord till mig, men jag kan inte låta bli att upprepa dem här, eftersom de så flagrant avslöjar hans goda humör och humor. Tyvärr var jag inte hemma när han ringde, så det var till min telefonsvarare han meddelade det sorgliga budskapet att han dessvärre var förhindrad att fortsätta vårt trevliga samarbete. Han var intagen på ett rehabiliteringshem och orkade inte längre.

– Jag har lunginflammation, lungcancer och gallsten. Men annars mår jag bra.

Ett par dagar senare avled han.

Färglikaren!

När Esso hade övertagit Nordisk Filateli 1978, såg han till att skaffa bra medarbetare, och förutom sin företrädare Sigurd Tullberg, hade han genom åren sådana profiler som Sven Åhman, "TV-kändisen" Jan Ga-

brielsson, Axel Miltander, Sven Carlin, Ørn Gram, Gunnar Joos, Helena Obermüller Wilén, Bo Isacson, Göran Heijtz, Gerhard Carlgren och många fler.

Som alla nya redaktörer ville även Esso förbättra, förnya och sätta sin prägel på tidningen, och det skedde under årens gång på flera sätt. Den i särklass mest lyckade satsningen var "Färglikaren". Den var enligt Esso själv, den enskilt största orsaken till att tidningen fick en enorm upplageökning redan från första införandet.

Jag vill med anledning av denna Färglikare passa på att skjuta in att den är slutsåld sedan länge. Det händer nämligen än idag att jag blir kontaktad av någon som är intresserad av att köpa den. Jag råder alla att försöka med Tradera. Där har jag sett att de säljs ibland, och för något år sedan gick de för omkring en tusenlapp för en komplett bladsats.

Epoken Morten Persson

När Sven Olof Forselius vid förra jubileet skrev Nordisk Filatelis historia, benämde han tidningens olika chefredaktörer som epoker, och så även mig. Jag svalde rubriken med viss tvekan, för benämningen gjorde att jag nästan kände mig som en föredetting.

Men faktum är att alla mina företrädare utom Ernst Gillberg var verkligen föredettingar

18 år efter att de övertagit chefredaktörsstolen. Och i år avrundar jag min 18:e årgång! Otroligt vad tiden går. Jag som precis har börjat bli varm i kläderna. Men en epok är jag väl trots allt.

Jag övertog Nordisk Filateli sommaren 1994, efter 24 år på Postiljonen, där jag var med om att starta den auktionsverksamhet som när jag slutade var den största i branschen i Skandinavien. Dessvärre var det ingen "lycklig skilsmässa" för gissningvis någon part, utan att jag skall gå in på några detaljer, men det var däremot en mycket lycklig vändpunkt i mitt liv, och jag såg verkligen fram emot att börja arbeta med Nordisk Filateli. Och idéerna var många!

Idag kan jag väl säga att jag är rätt så nöjd, eftersom det har gått mycket bra för tidningen i snart 18 år. Men det hade det naturligtvis inte gjort utan mina fantastiska medarbetare under årens gång. Förutom mitt nuvarande "dreamteam", som jag brukar kalla dem och som finns i tidningens redaktionsruta, vill jag nämna den mångkunnige hedersmannen Knut Norborg, den oförvägne "skjutjärnsreportern" Gerhard Carlgren, numismatikern Ingvar Joelsson, "frimärksdoktorn" Helena Obermüller Wilén, historikern Bertil Häggman samt många, många fler inte nämnda, men absolut inte glömda. ☐